

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ЧЕРКАЩИНИ

Актуальність. Глобальний розвиток рекреаційної діяльності вимагає вироблення практичних рекомендацій щодо вивчення регіональних особливостей наявних рекреаційних ресурсів кожної країни. «В Україні значну частину природного потенціалу складають: рекреаційні ландшафти (лісові, приморські, гірські), оздоровчі ресурси (мінеральні води та лікувальні грязі), природно-заповідні об'єкти (національні природні та регіональні ландшафтні парки, біосферні заповідники, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва тощо), території історико-культурного призначення (пам'ятки архітектури та містобудування, історико-архітектурні заповідники та ін.)» [2, с. 150]. В організації рекреаційної діяльності необхідно дотримуватися комплексного підходу у взаємодії відпочиваючих з природними комплексами, технічною інфраструктурою, сферою обслуговування, виробничою сферою, трудовими ресурсами тощо.

Але головним завданням є виявлення закономірностей розвитку територіально-рекреаційних систем, що базується на постійному оновленні загальної характеристики регіональних особливостей наявних рекреаційних ресурсів. У розвитку рекреаційного комплексу України особливе місце належить Черкаській області, яка має значні рекреаційні ресурси, до яких належать географічні об'єкти, що можуть бути використані для відпочинку, туризму, лікування, оздоровлення населення. Саме тому, актуалізується необхідність визначення характерних рис її основних рекреаційних ресурсів. Таким чином, завданням нашого дослідження стало забезпечення суспільної практики інформацією про регіональні особливості рекреаційних ресурсів Черкаської області.

Вивченість у науковій літературі. Вивченню основ рекреаційної географії присвятили свої наукові доробки відомі українські й зарубіжні науковці й дослідники (О. Бейдик [1], О. Любіцева [4], П. Масляк [5], Д. Ніколаєнко [6], М. Покоłodна [10], Н. Сажнева [11], Н. Скрипник [12], Л. Черчик [15] та інші).

Вивченням характеристики регіональних особливостей рекреаційних ресурсів займалися К. Гірняк [3], В. Новикова [7], Н. Фоменко [13], Л. Чернюх [14], В. Павлов [8], М. Паламарюк [9] й багато інших.

Мета статті. Розглянути загальну характеристику регіональних особливостей рекреаційних ресурсів Черкащини.

Виклад основного матеріалу.

Черкащина має багатий рекреаційний потенціал, який на багатьох територіях вимагає не лише сучасного вивчення, а й рішучих дій щодо збереження. Правобережжя, де у своїй більшості розташована Черкащина – підвищене плато, розчленоване глибокими ярами і річковими долинами. На Правобережжі особливо виділяються своєю неповторністю Мошногірський

кряж та «Канівські гори». Загальна довжина Мошногірського складчастого плато – 40 км. Вершини – обривисті кручі, що заросли лісом і чагарниками, глибокі яри, озера, лісові поляни, природні джерела. «Канівські гори» – це гірська країна в мініатюрі, що тягнеться вздовж Дніпра на 70 км, при ширині 35 км. Куполоподібні підвищення – гора Тарасова, Мар'яна, Княжа, Хмільнявська та інші чергуються з глибокими ярами. Подекуди ця місцевість вкрита грабовими лісами, а місцями – типовою степовою рослинністю. «Канівські гори» входять до складу Канівського природного заповідника, що є типовим еталоном природи Середнього Придніпров'я, створений у 1923 році, має унікальний рельєф, неповторну красу ландшафтів, величезне біорізноманіття, що дивом збереглися в самому центрі України. На Лівобережжі області – типовий низовинний рельєф, це частина великої Придніпровської низовини. Рівнина тут слабохвиляста з абсолютними висотами, що не перевищують 150 метрів.

Перш за все, хотілося б звернути увагу на парки садово-паркового мистецтва (їх в області 38, з яких 6 – загальнодержавного значення), що є популярними серед туристів і володіють природними фітолікувальними рекреаційними ресурсами. На Черкащині це такі, як дендропарк «Софіївка» у місті Умань, в якому нараховується близько 600 видів, різновидів і форм деревних порід і чагарників й 586 видів трав'янистих рослин; Козачанський парк у селі Козацьке Звенигородського району, що славиться колекцією цінних порід дерев і кущів, ставками, архітектурними спорудами; Будищанський парк у селі Будище Звенигородського району з віковими деревами, каштановою алеєю, ставками, будинком з Шевченківськими дубами, де Т. Г. Шевченко служив козачком у пана Енгельгарда; Лозуватський парк у селі Лозуватка Шполянського району де росте 250 видів рідкісних рослин, екзотичних дерев, кущів; Сидорівський парк у місті Корсунь-Шевченківський з колекцією екзотичних дерев віком понад 100 років; Велико-Бурімський парк у селі Велика Бурімка Чорнобаївського району з парком, заснованим у XVIII ст.; Корсунь-Шевченківський парк у місті Корсунь-Шевченківський де росте близько ста видів дерев і чагарників, а також каштан Т. Г. Шевченка, посаджений ним влітку 1859 року під час відвідування міста) та інші.

Ще один вид ресурсів – бальнеологічні рекреаційні ресурси, які на території Черкаської області належать до двох груп: без специфічних компонентів і якостей та радонові. Води першої групи – це сульфатні, сульфатно-гідрокарбонатні та хлоридні. У місті Звенигородка, у Жашківському, Уманському та в Кам'янському районах є виходи радонових вод, а в місті Тальне вода за своїм складом близька до кисловодського нарзану (гідрокарбонатна натрієво-магнієво-кальцієва). Мінеральні води, що залягають біля села Безбородьки Драбівського району – насичений розчин (в 1л – 136 г солей), подібні до Миргородських, застосовуються для лікування органів травлення. Родовища мінеральних вод трапляються також в районі Корсунь-Шевченківського. Біля села Коробківка Золотоніського району води залягають на глибині 120 м, мають гастроентерологічну дію.

Висновки. Черкащина – надзвичайно мальовничий край. Ландшафтні, садово-паркові, бальнеологічні – це далеко не весь перелік рекреаційних ресурсів, якими багатий цей край. Потребують дослідження всі види рекреаційних ресурсів не лише Черкащини, а й України в цілому, що сприятиме регулюванню механізмів стимулювання рекреаційної індустрії, ефективної стратегії розвитку рекреації як на національному, так і на регіональному рівнях.

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія / О. О. Бейдик. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 395 с.
2. Браславська О. В. Рекреаційна географія: Навч. посібник / Уклад. О. В. Браславська. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. – 252 с.
3. Гірняк К. М. Рекреаційні зони Закарпаття: стан і перспективи розвитку: doi:10.15421/nvlvet6904 ISSN 2413–5550 print ISSN 2518–1327 online <http://nvlvet.com.ua/>
4. Любіцева О. О. Рекреаційна географія і розвиток туризму / О. О. Любіцева / Педагогічні та рекреаційні технології в сучасній індустрії дозвілля : Матер. Міжнар. наук-практ. конф. (Київ, 2004). – К. : КНУКІМ, 2004. – С. 42-43.
5. Масляк П. О. Рекреаційна географія : Навч. посібник / П. О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
6. Николаенко Д. В. Рекреационная география: Учебн. пособие для студ. высш. учебн. заведений / Д. В. Николаенко. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 288 с.
7. Новикова В. І. Територіальна організація рекреаційної діяльності у контексті збалансованого розвитку регіону (на прикладі Черкаської області)– автореф. дис. ... канд. геогр. наук : 13.00.02 – економічна та соціальна географія / Валерія Іванівна Новикова; Національна Академія наук України Інститут Географії НАН України — К., 2008. — 24 с.
8. Павлов В. І. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи: Монографія / В. І. Павлов, Л. М. Черчик – Луцьк : Надстир'я, 1998. – 124 с.
9. Паламарюк М. Ю. Географія туристично-рекреаційного потенціалу Чернівецької області / М. Ю. Паламарюк // Географія та туризм. – 2011. – Вип. 11. – С. 74-79.
10. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія: Навч. посібник / М. М. Покоłodна. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 275 с.
11. Сажнева Н. М. Рекреаційна географія: Навч. посібник / Н. М. Сажнева. – Мелітополь : Люкс, 2008. – 329 с.
12. Скрипник Н. Я. Рекреаційна географія: Навч. посіб. / Н. Я. Скрипник, А. М. Сердюк. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 296 с.
13. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія: Навч. посібник / Н. В. Фоменко. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
14. Чернюх Л. Г. Економіка та розвиток регіонів (областей) України: Навч. посібник / Л. Г. Чернюх, Д. В. Клиновий. – К. : ЦУЛ, 2002. – 644 с.

15. Черчик Л. Наукові підходи до класифікації туристично-рекреаційних ресурсів: esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/10027/klas_ttp.p (дата звернення 25.03.2018).